

1979-ben Svédországból indult útnak az európai gyermekszínjátszó találkozók országokénti megszervezésének ötlete, amely a mai napig folytatódik Európában (sőt 1995-től izraeli csoportok is részt vesznek).

Kétévenként a 12-14, a köztes években az ifjúsági korosztály számára szervezi az arra vállalkozó ország a találkozót.

Hazánk 1992-ben kapcsolódott e folyamathoz, amikor Békéscsaba helyszínnel szervezte meg a VI. Európai Gyermekszínjátszó Találkozót (28 ország és 30 gyermekcsapat részvételével).¹²

1998-ban a finn fővárosban, Helsinkiben, közelebből Suomenlinna szigetén volt az európai gyermekszínjátszó találkozó.

Suomenlinna Finnország erődítmény-kapuja, melyet 250 évvel ezelőtt svédek kezdtek építeni, majd az oroszok foglalták el. 1917-től Finnország része, s a függetlenség jelképe a természeti látványként is csodálatos sziget, melyet a gyerekek két hétig birtokba vehettek.

19 ország gyerekei és dráma-, illetve nevelőtanárok részvételével (kb. 250 fő) valósult meg az ideai multikulturális program, melynek mottója az „Idő: múlt, jelen, jövő” volt.

A mottó tartalmát az eddigi hagyományokhoz híven a dráma eszköztárával bontották ki a gyerekek és tanáraik (számukra mit jelent a mottó, például az élet változások ideje, szeretet ideje, a szülők ideje stb.).

A délelőtti műhelyfoglalkozások kötelező jellegét a délutáni szabadon választott tehetségfejlesztő képzések egyensúlyozták, meg azok a kirándulások, amelyeket a gyerekek Helsinkiben és az Espoo elnevezésű természetvédelmi kulturális parkban tettek.

Utolsó nap nyilvános bemutatókon jelenítették meg a kétéves együttműködés eredményét Suomenlinna és Helsinki közönsége előtt (Finnország kulturális- és külügyminisztere is megjelent? a magyar nagykövetség is képviseltette magát).

A két hét során erős kötődések alakultak ki a gyerekek, de a felnőttek között is, hiszen a közös munka, a közös szállások, közös étkezések, a közös szabadidős programok mind-mind hozzásegítettek a másik jobb megértéséhez, elfogadásához – persze időnként a másik szokatlan viselkedésének értetlensége is megnyilvánult, de ezt feledtette az utolsó napi közös izgalom.

A finn szervezők igyekeztek magas szinten teljesíteni: az étkezés változatossága, az információk eljuttatása, az egyéni kívánságok szinte azonnali teljesítése valóban dicséretet érdemel.

Sajnos, a szálláshelyek kissé zsúfoltak voltak, mivel nem úgy alakult a szállásolás elrendezése, ahogyan tervezték, de így a találkozó elmúltával ez is felejthető, s talán az sem a szervezésen múlt, hogy a vadregényes sziget tankjaival, ágyúival, kazamatáival, tengerpartjával néha jobban vonzotta a gyerekeket, mint a délutáni workshopok.

Mindezekkel együtt ismét feledhetetlen élményben volt mindazoknak része, akik ott voltak.

Magyarországról a gyermekszínjátszó találkozókon zsűri válogatta ki a tehetséges és angolul beszélő gyerekeket – ugyanis a találkozó közös nyelve az angol volt.

A magyar csoport megszervezését és felkészítését a Magyar Drámapedagógiai Társaság egyetértésével a Körös-Vidéki Drámapedagógiai Társaság szervezte.

A találkozó utolsó három napján endezték meg a vendéglátók az EDERED értekezletét, mely a jövő programjait hivatott koordinálni. (E szervezet Lingenben bejegyzett európai szervezet, melynek résztvevői az eddigi találkozók szervezői voltak.)

Magyarországot Fabulya Lászlóné, az egykori főszervező, a Körös-Vidéki Drámapedagógiai Társaság elnöke, Vidovszky György, az Országos Diákszínjátszó Egyesület elnöke képviselték.

A találkozók sora folytatódik: 1999-ben Ausztria, 2000-ben Oroszország vagy Izrael szervezi meg a hasonló találkozókat.

A mi időnk a szigeten

Sipos Lászlóné

A finnek vendégszeretetét élvezhették 1998. július 12-26. között a IX. Európai Gyermekszínjátszó Találkozó résztvevői a Helsinki városához tartozó Suomenlinna szigetén. Az 1992-es békéscsabai találkozóznál kevesebb, összesen tizenkilenc ország részvételével zajlottak a rendezvény eseményei, ahol tíz gyermek és két felnőtt

¹² Résztvevőként már jóval előbb kapcsolódott a rendezvénysorozathoz Magyarország. (A szerk.)

képviselte Magyarországot. A program az erődítményként szolgáló sziget 250. évfordulójának megünnepléséhez kapcsolódott, a rendezők a helyszín történelmi légköréhez illően az IDŐ címet adták a találkozónak.

Tizenkilenc ország küldötteiből alakultak ki azok a 18-20 fős csoportok, amelyek két-két (különböző nemzetiségű) tanár irányításával két héten át együtt dolgoztak, s végezetül egy rövid, kb. tíz percnyi időtartamú előadáson mutatták be munkájuk eredményét. Tíz ilyen drámaprodukció közül ötben szerepelt két-két magyar résztvevő, egyet pedig a horvát *Ines Skufljic* drámatanárral közösen én irányítottam. A magyar csoport másik felnőtt vezetője *Romankovics Edit*, a Káva Kulturális Műhely tagja volt, aki néhány másik műhely munkájába is bepillantott. A műhelyek közös nyelve az angol (és a drámajáték) volt, amit a résztvevők a legkülönbözőbb szinteken gyakoroltak.

A tíz drámaprodukció irányítói napi 2-4 óra foglalkozást tartottak, amivel kapcsolatban az első hét elteltével többen megjegyezték, hogy kevésnek tartják (az időt), és a gyerekek számára szervezett változatos programok, főképp az EDERED-futballkupaért vívott meccsek mellett a fő tevékenység, a drámafoglalkozás nem érvényesül kellőképpen. A szervezők arra hivatkoztak, hogy a délutáni készségfejlesztő műhelyek is a szakmai programhoz tartoznak, ezeket a foglalkozásokat viszont a gyerekek (a mieink is) csak elvétve látogatták. Amint-hogy nem vállalkoztak az – egyébként nem kötelező – nemzeti programok valamelyikére sem, amelyek bemutatói lehetőségeket kínáltak az egyes nemzetek küldötteinek, és amire a mi kis csapatunkban egy felszines, futó tervezetést leszámítva nem mutatkozott számottevő igény. (Utóbb kiderült, hogy a záróünnepség műsora az itt említett tevékenységekből állt össze.)

Mindent egybevetve ez is azt tükrözte, ami az egész találkozónak sajátossága volt: az egységesülés a kultúra terén ennek a korosztálynak az életében úgy jelentkezik, hogy igazán lelkesedni azért tudnak, ami mindenütt megtalálható, és mindenütt egyforma. Efféle programokban is volt részük a gyerekeknek: vidámpark, Stockman nagyáruház Helsinkiben, diszkó stb.

A második hétre a szervezők beiktattak még egy délutáni drámafoglalkozást, hisz a pénteki bemutatóra el kellett készülni a saját produkció. Ahogy közeledett a bemutatók ideje, a produkcióra szánt idő egyre rugalmasabbá vált, de végül mindegyik csoport beérte 10-15 perccel. Kifejezetten gyermekekhez illő játszódás volt az idővel az *Inguna Gremze* (Lettország) és *Dalia Stirbyte* (Litvánia) által vezetett csoport – tagjai között egy magyar fiú és lány – bemutatója, ami tökéletesen illeszkedett az adott színtérhez, a játszótéri környezethez. A *Doris Schweitzer* (Németország) és *Peter Wooldridge* (Nagy-Britannia) páros irányításával egy élettörténet mozzanatait elevenítették meg a gyerekek; több szellemes gag és ironikus zenei aláfestés alkalmazásával. A finn *Minna Savolainen* és a máltai *Manuel Couchi* izgalmas, eredeti ötlettel alakította a gyakorlatokat: az idővel való játszódás (lassítás, gyorsítás, előre- és visszapörgetés) ugyanazokat a történeteket különböző hatással jelenítette meg.

A csoportban két magyar fiú szerepelt. (Témaválasztásában sajnos mindegyik mozzanat erőszakos jelenetre épült..) Különböző hangulatú zenei anyaghoz igazodott a horvát és magyar irányítású műhelynek az emberi történelem három szakaszáról szóló bemutatója. (Fontos tanulság: ne hagyjuk, hogy a munka a technikai eszközöknek legyen kiszolgáltatva!) A dán *Charlotte Fabricius* és svájci kollégája, *Lukas Amman* műhelyének bemutatkozásában már ismerős mozzanatok is akadtak, viszont egyedül ebben a produkcióban kaptak szerepet saját készítésű maszkok. Ugyanazon a helyszínen a folytonosságot érvényesítette *Katharina Pongracz* (Ausztria) és *André Lefevre* (Belgium) csoportjának hangra és ritmusra épülő előadása, ami sikeresen használta fel a helyszín (kikötő) kínálatát is. A csoportban két lány szerepelt a magyarok közül.

A sziget hajdani harcokat idéző, romantikus hangulatát vették alapul, de a tágas teret nem tudta igazán jól felhasználni a luxemburgi (*J. Pol Roden*) és svéd (*Anna Karin Waldemarsson*) drámatanárok által irányított csapat. Valószínűleg mindenki úgy érezte, hogy miközben egy-egy történetre figyelt, a többi helyszín fontos eseményeit elmulasztotta. Egyértelműen a helyszín sajátosságaihoz és a szereplő gyerekek zenei felkészültségéhez igazodott az észt *Maret Oomer* tanárnő és a svéd *Carita Valitalo* csoportjának produkciója, amelyben két magyar lány szerepelt. A meglepően didaktikus modern meséhez felhasználtak kinti és benti (nagyon titokzatos) helyszínt, fény- és hanghatásokat, angol nyelvű szöveget; mi magyarok pedig jó érzéssel követhettük a bagi *Fodor Éva* sokszínű tehetségének megnyilvánulásait.

Előre eltervezett és a rövid idő alatt sikeresen betanított zenés darabot mutatott be az izraeli *Moshe De Grazia* és a szlovák *Silvester Lavrik* irányításával dolgozó csoport. Valószínűleg ez a műhely állt legtávolabb attól, amit a drámatáboroktól elvárunk, de egyértelműen bizonyította, hogy a gyerekek örülni tudnak minden közös sikernek. A francia *Suzanne Heleine* és társa, az írországi *Geraldine O' Neill* alaposan előkészített előadásának vendégei az EDERED-expresszen utazva találkozhattak a megszemélyesített idővel (valamint a produkció számunkra fontos két magyar szereplőjével), s a „műsor” végén a hangsúlyozottan romantika nélküli helyszín, a hajógyár is megtelt táncoló párokkal.

A péntek esti előadásokban általában két közhelyszerű mozzanat ismétlődött: a múltban a háborúk, modern korunkban a rohanó idő (különös tekintettel a mobiltelefon használatára) és a gyakori erőszak. Tetszik vagy sem, a gyerekek játékában az tükröződik, ami a mindennapi életben körülveszi és foglalkoztatja őket.

A műhelymunkát irányító drámatanárok között szép számban voltak jelen olyanok, akik Békéscsabán, a VI. Európai Gyermekszínház Találkozóán is részt vettek (*Katharina Pongrácz, Charlotte Fabricius, Maret Oomer, Manuel Couchi, Doris Schweitzer, Inguna Gremze, J. Pol Roden*). Jó volt hallani, milyen szívesen emlékeztek a magyarországi találkozóra, dicsérték a szervezést és – az időjárást.

A szervezők hangsúlyozták, hogy nem versengés a rendezvény célja. Lehetővé tették, hogy minden műhely résztvevői láthassák a többiek bemutatóját, így ki-ki összevethette a produkciókat, eldönthette magában, megfogalmazhatta, mi tetszett, mi volt figyelemre méltó. A maga módján mindegyik produkció sikeres volt, s még a délutánonkénti tánc- és zenei műhelyek is eredményt mutattak fel a záróünnepségen. A hazatérők fülében pedig még egy időre ottmaradt a ringatózó csónakról szóló, többnyelvű közös szerzemény dallama: „Vene rannassa liplattaa...”

Tiszamenti Gyermekszínházok Találkozója

1.

Az 1991-es felhívásból: „... A Magyar Drámapedagógiai Társaság, a Lakitelek Alapítvány, a Pitypang Humán Szolgáltató Egyesület és Alapítvány (...) területi találkozót és döntőt hirdet (...) a Weöres Sándor Országos Gyermekszínház Találkozó keretében Békés, Csongrád és Bács-Kiskun megye, valamint a környező országokban élő magyar nemzetiség gyermekszínházi részére” (...) a találkozó „az elődöknek arra a munkásságára épít, mely korábbi két évtizedben a pécsi országos fesztiválok megszervezésében bontakozott ki (...) bevonva ebbe a határokon kívül rekedt magyar gyermekszínházi művelőit is...”

A rendszerváltás környékén néhány évre elárvult a hazai gyermekszínházok országos találkozójának szervezése. A Magyar Drámapedagógiai Társaság (*Debreczeni Tibor* és *Monzák Péter* vezetésével) és a Pitypang Humán Szolgáltató Egyesület tagjai, pártolói áldozatos szervező munkával összefogtak, beindították a Weöres Sándor Országos Gyermekszínház Találkozót. Ahol a legjobb hazai csoportok találkozhattak felvidéki, kárpátaljai, erdélyi, vajdasági gyerekekkel. (Itt jegyezzük meg, hogy 1991-ben erre a felhívásra szervezték meg Kárpátalján a magyar nyelvű gyermekszínházok találkozóját, melyet azóta évenként megrendeznek).

Hivatalos helyen sűrűn hallottuk akkoriban: „– Minekünk se pénzünk, se emberünk! – Mással vannak elfoglalva a pedagógusok! – Nem tudunk a megyénkben működő gyermekszínház csoportról...!”

Tudjuk jól, a gyermekszínház ápolgatása is személyfüggő, így új megoldást keresünk, s találtunk. Mi gyűjtöttük a jelentkezési lapokat, majd kerestünk hozzá helyi szervezőt... Végül is az egyik legfontosabb célnkat sikerült elérni: igenis létezett az országban gyermekszínház. Minden megyében megszerveztük a találkozót. (A Szolnok és Bács-Kiskun megyeit személyesen mi bonyolítottuk le Tiszasason és Kiskőrösön.)

A megyei találkozók kb. 500 csoport (14-15 ezer gyerek) játszott! A Weöres Sándor Gyermekszínház Találkozó területi (1992. június 5.), majd országossá alakult (június 6-7.) döntőjébe szervesen illeszkedett a Tiszamenti Gyermekszínház Találkozója érkező vendégek sokasága. Felbolydult a Tisza két partja. Csáládok látták vendégül az érkezőket, ökröt sütöttek a partoldalban. Az alternatív programok még fokozták a hangulatot (a budapesti Térszínház, a kecskeméti Maskarások előadásai, az esti táncház) – valóságos népünnepély volt. Kilencszáznál több gyermekszínház és az őket kísérő, velük találkozó (ne felejtsük el: 1992-t írtunk!) vendégek hada élte meg ezt a tiszazugi-tiszasasi három felejthetetlen napot.

Amíg az évenkénti megrendezésre kerülő Weöres Sándor Országos Gyermekszínház Találkozó gazdája a Magyar Drámapedagógiai Társaság maradt, addig a Tiszamenti Gyermekszínház Találkozót a Pitypang Humán Szolgáltató Egyesület és Alapítvány állandó helyszínén – Lakitelken és Tiszasason – rendezi meg két évenként.

1998. június 5-7-én már negyedik alkalommal sikerült megrendezni a TGYT-t. Az évek óta tartó folyamatos kapcsolattartás a határon túli magyar pedagógusokkal és pedagógus szervezetekkel lehetővé tették az előkészítő szervezési munkák zökkenőmentes megvalósítását. Összesen 16 csoport (360-an érkeztek) tartott előadást a szokásos helyszíneken. A színpadon látott előadások mindegyike igényes, lelkiismeretes felkészítő